

SEAMIC TRF ให้บรรณารักษ์สัญจร เยี่ยมห้องสมุดแพทย์ในเอเชีย

พรทิพย์ อาณาประโยชน์ *

การเดินทางเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ และการได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย การเดินทางเป็นการเปิดดวงตาดวงใจให้กว้าง ให้การเรียนรู้ การพบเห็น การปรับตัว การฝึกฝน ตลอดจนการมีสัมพันธภาพอย่างดีระหว่างอาคันตุกะและเจ้าของบ้านและระหว่างมิตรต่อมิตร อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันที่สุดในที่สุด ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นภาพที่สะท้อนถึง SEAMIC TRF ที่ย่อมาจาก SEAMIC Travel Research Fellowship

SEAMIC TRF คืออะไร ?

SEAMIC TRF เป็นทุนที่ดำเนินการโดยองค์การ SEAMIC มีชื่อเต็มว่า Southeast Asian Medical Information Center สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น SEAMIC ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.1973 โดยเป็นโครงการหนึ่งของ International Medical Foundation of Japan (IMFJ) ทุน TRF เริ่มเมื่อปี ค.ศ.1978

ทุน TRF เป็นทุนที่ให้แก่นักวิชาการทางสายการแพทย์ สาธารณสุข และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้ไปศึกษาดูงานในสายงานที่ผู้รับทุนสนใจ เพื่อนำกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน ผู้ที่มีสิทธิรับทุน TRF จะได้แก่นักวิชาการของประเทศสมาชิกของ SEAMIC ประกอบไป

ด้วยประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และบรูไน ระยะเวลาของทุนที่ให้ประมาณ 1 เดือน การดูงานให้เลือกได้จากประเทศสมาชิก SEAMIC ตั้งแต่ 1 ถึง 3 ประเทศ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับทุนทุกคนต้องจบการเดินทางของแต่ละคนที่ประเทศญี่ปุ่น พร้อมกับส่งรายงานเรื่องที่ศึกษาให้แก่ SEAMIC เพื่อนำไปตีพิมพ์ในเอกสารชุด SEAMIC-TRF ที่มีชื่อว่า "Travel Research Fellowship Survey Findings" (SEAMIC-TRF เล่มที่ 1 และ 2 ปี ค.ศ.1979 และ 1980 ใช้ชื่อว่า SEAMIC Report on Travel Research Fellowship) จัดพิมพ์ปีละ 1 เล่ม ปัจจุบัน SEAMIC-TRF ได้จัดพิมพ์ออกมาแล้ว ถึงเล่มที่ 17 ปี ค.ศ.1994 สำหรับของ ค.ศ.1995 จะพิมพ์เสร็จประมาณเดือนมีนาคม 1996

จากการตรวจสอบเอกสารพบว่ามี การตีพิมพ์รายงานของบรรณารักษ์ที่ได้รับทุน TRF ตั้งแต่ปี ค.ศ.1978 จนถึงปี ค.ศ. 1994 มีจำนวน 18 คน เป็นรายงานการศึกษาของบรรณารักษ์จากประเทศอินโดนีเซีย 4 คน ฟิลิปปินส์ 3 คน มาเลเซีย 4 คน สิงคโปร์ 1 คน ไทย 5 คน และบรูไน 1 คน

ขอบเขตของทุน TRF น่าสนใจมาก นับตั้งแต่เปิดโอกาสให้เลือกประเทศที่จะไป

* บรรณารักษ์ชำนาญการ 8 ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

ศึกษาดูงานได้เอง วางแผนการเดินทาง กำหนดระยะเวลาที่จะเดินทางและติดต่อเรื่องที่พิกเองเลือกหัวข้อที่จะศึกษาดูงานได้ตามความสนใจหรือตามความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อที่จะได้นำกลับมาใช้ประโยชน์กับงานที่รับผิดชอบ สามารถเลือกห้องสมุดที่จะไปศึกษาดูงานได้ด้วย โดยต้องติดต่อขอเข้าศึกษางานกับห้องสมุดในแต่ละประเทศให้เรียบร้อยด้วยตนเองอีกเช่นกัน ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ก้าวแรกที่เป็นประโยชน์มากทีเดียว

นับตั้งแต่ได้รับทราบว่าเป็นผู้ที่ได้รับทุน TRF จนถึงวันเดินทาง ทุกคนต้องทำงานกันอย่างรีบเร่ง กล่าวคือต้องเป็นทั้งบรรณารักษ์ นักวางแผน ไปจนกระทั่งเป็นผู้จัดการทัวร์พร้อมสรรพ จะต้องตอบตัวเองให้ได้ว่าจะไปประเทศไหน เมื่อใด ต้องการจะไปศึกษาเรื่องอะไร และที่ห้องสมุดไหน มีการระดมใช้เทคโนโลยีหลากหลายในการติดต่อกับห้องสมุดต่างๆ กับประเทศที่จะไปดูงาน นับตั้งแต่โทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ โทรสาร ตลอดจนกระทั่ง E-Mail เพื่อให้การติดต่อนัดหมายต่างๆ เรียบร้อยรวดเร็วและลงตัวก่อนการเดินทาง

บรรณารักษ์ผู้ได้รับทุน TRF จากประเทศสมาชิกของ SEAMIC จะมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พบเห็นต่างๆ กัน ซึ่งมีทั้งเรื่องประทับใจ สนุกสนาน อบอวลไปด้วยไมตรีจิตมิตรภาพไปจนถึงเรื่องตื่นเต้นหวาดเสียววิตกกังวล ผู้ที่ได้รับทุน TRF ส่วนใหญ่จะต้องเดินทางโดยลำพังคนเดียว

การเดินทางของผู้รับทุน TRF แต่ละคนในปัจจุบันจะเริ่มประมาณเดือนสิงหาคม และสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคม SEAMIC จะขอให้เว้นเดือนตุลาคม เพราะเป็นเดือนที่จะมีการ

ประชุมประจำปีที่สำนักงานที่โตเกียว ทำให้ไม่สะดวกในการดูแลผู้รับทุน

บรรณารักษ์ TRF จากประเทศไทย

นับตั้งแต่มีการให้ทุน TRF มาจนถึงปี ค.ศ.1995 ประเทศไทยมีผู้ได้รับทุนทั้งหมด 6 คน ผู้ได้รับทุนคนแรก เป็นปรมาจารย์ด้านห้องสมุดอันเป็นที่รักเคารพของเหล่าบรรณารักษ์ คือ อาจารย์อุทัย ทุติยะโพธิ์ ได้รับทุนเมื่อปี ค.ศ.1979 ภาระหน้าที่ในครั้งนั้นได้ไปสำรวจห้องสมุดและศูนย์เอกสารทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น เป็นเวลา 1 เดือน เมื่อเสร็จสิ้นการเดินทางได้เขียนรายงานเรื่อง "Present Situation of Medical Libraries and Documentation Centres in Indonesia, Malaysia and the Philippines" เสนอต่อองค์การ SEAMIC ในการรับทุนครั้งแรก การเขียนรายงานส่ง SEAMIC จะต้องทำให้เสร็จก่อนออกเดินทางจากประเทศญี่ปุ่น แต่มาในระยะหลังได้มีการอนุโลมให้กลับมาเขียนที่ประเทศของผู้ได้รับทุนแล้วส่งไปภายหลังได้ อาจารย์อุทัยได้นำความรู้ ประสบการณ์ แง่คิดต่างๆ ที่ได้รับจากการเดินทางสำรวจภาวะห้องสมุดในครั้งนั้นมาเผยแพร่และให้คำแนะนำทั้งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา คิษย์ ตลอดจนบรรณารักษ์อื่นๆ อันเป็นประโยชน์สืบทอดมาจนถึงผู้ได้รับทุน TRF รุ่นปัจจุบัน

ผู้เขียนได้รับทุน SEAMIC TRF เป็นคนที่ 5 จากประเทศไทยได้ออกสัญจรเยี่ยมห้องสมุดต่างๆ ในประเทศสมาชิก SEAMIC 3 ประเทศตามลำดับ คือ อินโดนีเซีย บรูไน สิงคโปร์ และปิดท้ายที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นลำดับที่ 4 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม - 16 พฤศจิกายน 2534 หัวข้อที่

เพื่อศึกษาค้นคว้าเรื่อง "Information Technology in Academic/Special Libraries in Indonesia, Oman, Denmark, Singapore and Japan." ซึ่งจะได้ทำรายงานให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ ปี (รวมทั้ง ๒ ปี) โดยให้เหตุผลว่าโครงการนี้ได้เป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย (Global ๒ Year)

ทั้งนี้ศูนย์ฯจะดูแลการดำเนินงานที่ไปศึกษาด้วย

รายชื่อของวิทยานิพนธ์

1. National Institute of Higher Education and Development (NIHEED) National Library and Research Institution (NLRI)
2. Nares (Maharaja Dharma Raja) State Islam University Library
3. University of Indonesia, Mahabul Library
4. Al-Farooq University Library

รายชื่อของวิทยานิพนธ์

1. RPPAS (Raja Idris Program Anak Anak) Hospital Library
2. Library of Oman, Sultan Bin Faisal
3. Library of FAFS-GK College of Nursing
4. Library of Institute Teknologi Borneo (ITB) (1993)
5. Institute of Islamic Studies Library
6. Institut Bin Omar Abdul Aziz Library
7. University of Brunei Darussalam Library

ห้องสมุดของ Al-Farooq Bin Omar Abdul Aziz Library มี OPAC ใช้บริการด้วยคอมพิวเตอร์

บรรณารักษ์กำลังให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการในห้องสมุดของ Al-Farooq Bin Omar Abdul Aziz Library

ประเทศสิงคโปร์

1. National University of Singapore (NUS), Medical University
2. Singapore Polytechnic Library
3. Nanyang Technological University Library
4. Nanyang Polytechnic (NYP) Library

ที่ห้องสมุด Singapore Polytechnic

ระบบยืมหนังสือด้วยตัวเองที่
Nanyang Technological
University ประเทศสิงคโปร์

ประเทศญี่ปุ่น

1. Jikei University School of Medicine, Medical Information Center for Education and Research (MICER)
2. Keio University Hiyoshi Library
3. Toho University School of Medicine Library
4. University of Tokyo, Medical Library

CD-ROM Workstations
ที่ Keio University, Japan

IT ที่ได้ไปเห็นมา

โดยภาพรวมห้องสมุดแต่ละแห่งที่ได้ไปศึกษาและดูงานมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้กับงานห้องสมุดแล้วทั้งนั้น นับตั้งแต่งานบริการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ จากฐานข้อมูลในรูปแบบซีดี-รอม ชนิด Standalone เช่น ห้องสมุดแพทย์ในประเทศอินโดนีเซีย ไปจนกระทั่งการให้บริการในระบบข่ายงานซีดี-รอม ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในห้องสมุดแพทย์ของประเทศสิงคโปร์ และญี่ปุ่น

มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้อย่างครบถ้วนทุกระบบงานในห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์มีการติดตั้งเครื่อง Self-Charging System ที่ห้องสมุด Nanyang Technological University เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดทำการยืมหนังสือได้ด้วยตนเอง มีระบบข่ายงานทั่วมหาวิทยาลัย ประเทศบรูไนก็นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในห้องสมุดขนาดเล็ก ห้องสมุดวิทยาลัย หรือห้องสมุดทางด้านศาสนา มาเป็นเวลานานนับสิบปีแล้ว ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซียได้ตัดสินใจจะเลือกใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติระบบเดียวกันทั้งประเทศ จุดที่น่าสนใจอีกประเด็นคือ ที่ห้องสมุดแพทย์ของ Tokyo University ได้นำระบบ "leased system" คือการทำสัญญากับบริษัทเอกชนเช่าอุปกรณ์คอม-

พิวเตอร์มาใช้ในการในห้องสมุด เช่น Servers เพื่อให้ห้องสมุดมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ได้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ โดยมีกำหนดสัญญาครั้งละประมาณ 4 ปี

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้ Internet กันอย่างกว้างขวางทั้งในห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์ และญี่ปุ่น โดยเฉพาะ World Wide Web (WWW) ใช้กันอย่างกว้างขวางมากในห้องสมุดของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อการปฏิบัติงาน และการติดต่อร่วมมือกัน

สรุป

ทุน SEAMIC TRF เป็นทุนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด ได้ไปศึกษาดูงานในประเทศแถบภูมิภาคเดียวกัน ทำให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนข้อมูล และศึกษาปัญหาที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะได้มีโอกาสศึกษาเชิงเปรียบเทียบในหลายๆ ประเทศนับว่าเป็นประโยชน์มาก ประสบการณ์จาก TRF เป็นสิ่งที่ประทับใจผู้เขียนอย่างยิ่ง ได้เรียนรู้เรื่องทางวิชาการ ได้พบเห็นความหลากหลายของวัฒนธรรม และที่สำคัญยิ่งคือ มิตรภาพจากเพื่อนร่วมวิชาชีพในประเทศที่ไปศึกษาและดูงานซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

อุทัย พุติยะโพธิ์ รวมเรื่องวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ-
ศาสตร์ (Collected Papers in Library and Information
Science กรุงเทพฯ : กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528

Anaprayot P. Information Technology in Medical/Special Libraries
in Indonesia, Brunei Darussalam, Singapore and
Japan. In : SEAMIC Travel Research Fellowship Survey
Findings No. 17. 1994. Tokyo : SEAMIC/IMFJ, 1995 :
p.307-350.

Dhutyabodhi, U. Present Situation of Medical Libraries and
Documentation Centers in Indonesia, Malaysia and the
Philippines. In : SEAMIC Reports on Travel Research
Fellowship No.2, 1980. : p. 57-101.